

Ymateb Llywodraeth Cymru i Argymhellion y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith: Atal a Gwrthdroi Colli Natur

3/03/2025

Dymuna Llywodraeth Cymru ddiolch i aelodau'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith, ac i bawb a gyflwynodd dystiolaeth, am eu diddordeb yn y maes hollbwysig hwn. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i fod yn gadarn o ran ei hymrwymiad i fynd i'r afael â'r argyfwng natur, gan gydnabod bod angen gwella graddfa a chyflymder yr ymdrechion er mwyn atal a gwrthdroi colli natur. Hefyd, mae'r ffaith bod yr adroddiad yn cydnabod bod angen gweithredu ar y cyd ledled Cymru i fynd i'r afael â cholli natur, yn hytrach na gweithredu gan y Llywodraeth yn unig, yn rhywbeth i'w groesawu.

Cynnwys

1.	Cyflwyniad.....	4
2.	Yr argymhellion	5
	2.2 Argymhelliad 1.....	5
	2.2 Argymhelliad 2.....	5
	2.3 Argymhelliad 3.....	6
	2.4 Argymhelliad 4.....	7
	2.5 Argymhelliad 5.....	7
	2.6 Argymhelliad 6.....	8
	2.7 Argymhelliad 7.....	8
	2.8 Argymhelliad 8.....	9
	2.9 Argymhelliad 9.....	10
	2.10 Argymhelliad 10.....	10
	2.11 Argymhelliad 11.....	11
	2.12 Argymhelliad 12.....	12
	2.13 Argymhelliad 13.....	13
	2.14 Argymhelliad 14.....	14
	2.15 Argymhelliad 15.....	16
	2.16 Argymhelliad 16.....	16
	2.17 Argymhelliad 17.....	17
	2.18 Argymhelliad 18.....	18
	2.19 Argymhelliad 19.....	18
	2.20 Argymhelliad 20.....	19
	2.21 Argymhelliad 21.....	20
	2.22 Argymhelliad 22.....	20
	2.23 Argymhelliad 23.....	21
	2.24 Argymhelliad 24.....	22
	2.25 Argymhelliad 25.....	22
	2.26 Argymhelliad 26.....	23
	2.27 Argymhelliad 27.....	23
	2.28 Argymhelliad 28.....	24
	2.29 Argymhelliad 29.....	24

2.30Argymhelliad 30.....	25
--------------------------	----

1. Cyflwyniad

Gan fod un o bob chwe rhywogaeth yng Nghymru mewn perygl o ddiflannu, mae adfer a chryfhau ein cysylltiad â natur yn bwysicach nag erioed. Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn ein hymrwymo i ymgorffori ein hymateb i'r argyfwng natur a hinsawdd ym mhopeth a wnawn. Mae adfer natur yn golygu adfywio'r mannau rydym yn byw ynddynt a'r mannau rydym yn eu mwynhau, gan greu swyddi gwyrdd, cefnogi economïau lleol a gwledig, a chynnal sectorau fel cynhyrchu bwyd a thwristiaeth. Yn ystod tymor y Senedd hon yn unig, mae Llywodraeth Cymru wedi buddsoddi mwy na £150m er mwyn adfer natur a gwella mynediad at natur i bobl ar garreg eu drws. Yn ogystal â gwella ein gallu i wrthsefyll newid hinsawdd, mae'r ymdrechion hyn yn sicrhau amgylchedd naturiol llewyrchus ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi creu mwy na 4,000 o fannau gwyrdd, 790 o safleoedd tyfu bwyd cymunedol, 670 o berllannau cymunedol ac 80 o erddi synhwyrdd therapiwtig trwy gyfrwng y fenter Lleodedd Lleol ar gyfer Natur. Buddsoddwyd mwy na £54m yn y Rhaglen Rhwydweithiau Natur er mwyn gwella safleoedd gwarchodedig a chysylltu pobl a natur. Mae'r Goedwig Genedlaethol wedi cael ei hymestyn er mwyn cynnwys mwy na 100 o safleoedd, gan greu rhwydwaith o goetiroedd a gaiff eu rheoli'n effeithiol ledled Cymru. Mae'r Grant Buddsoddi mewn Coetir a'r cynlluniau Coetiroedd Bach wedi rhoi mwy nag £8 miliwn i 56 o brosiectau, gan wella coetiroedd mewn gwahanol ranbarthau.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) wedi cael £4 miliwn yn ychwaneg i wella ansawdd dŵr ac adfer afonydd. Mae Cynllun Cynefin Cymru wedi cynorthwyo ffermwyr i gynnal a gwella cynefinoedd ar eu tir, a dyrannwyd £16 miliwn yn 2024. Mae'r Rhaglen Weithredu Genedlaethol ar Fawndiroedd wedi adfer mawn sydd, o ran arwynebedd, yn cyfateb i fwy na 3,000 o gaeau rygbi, gan ddiogelu 1.6 miliwn tunnell o garbon a lleihau allyriadau carbon. Nod y Cynllun Gweithredu Morwellt Cenedlaethol yw adfer 266 hectar o forwellt erbyn 2030. Hefyd, mae Cymru yn arwain y ffordd o ran mynd i'r afael â sbwriel môr trwy gyflwyno cynllun ailgylchu ar gyfer offer pysgota, casglu 12 tunnell o offer a lleihau llygredd plastig yn ein moroedd.

Dengys yr ymdrechion cynhwysfawr hyn ein hymrwymiad i adfer natur a sicrhau dyfodol cynaliadwy i Gymru. Dylai fod gan bob pennod mewn ymateb adroddiad hirach na pum tudalen baragraff i'w chyflwyno. Dylai'r paragraff hwn grynhoi'r bennod. Bydd yn rhoi rhywfaint o'r cyd-destun, ac yn helpu'r darlleneydd i fwrw cipolwg sydyn dros ymateb yr adroddiad.

2. Yr argymhellion

2.2 Argymhelliad 1.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru ddefnyddio'r Bil egwyddorion amgylcheddol, llywodraethu, a thargedau bioamrywiaeth i ddiwygio adran 3 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 i sicrhau bod yr amcan Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy yn cynnwys cyfeiriad penodol at adfer bioamrywiaeth.

Ymateb: Gwrthod

Effaith arfaethedig yr amcan mewn perthynas â rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yw cynorthwyo i reoli adnoddau naturiol fel y gellir cynnal a gwella gallu ecosystemau i gynnal eu systemau cynhaliaeth eu hunain, gan fynd ati ar yr un pryd i barhau i esgor ar fuddion cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd, yn y tymor hir yn ogystal â'r tymor byr. Trwy reoli adnoddau naturiol, yr amcan yw sicrhau y rhoddir ystyriaeth lwyr i gydnerthedd ecosystemau yn y tymor hir a'r buddion sy'n deillio ohonynt – rhywbeth a fydd yn helpu bioamrywiaeth i adfer.

Mae cynnal a gwella amrywiaeth organeddau biolegol yn elfen hollbwysig o reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Mae'r nodau o ran Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy (SMNR) a dyletswydd Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn gosod nod o gynnal a gwella bioamrywiaeth, ynghyd â hyrwyddo cydnerthedd ecosystemau. Maent yn cynnig fframwaith unedig ar gyfer rheoli'r amgylchedd yn gynaliadwy.

Golyga'r ddyletswydd Adran 6 y dylid integreiddio ystyriaethau bioamrywiaeth oddi mewn i feysydd polisi ehangach, gan gydweddu â'r dull cyfannol o reoli adnoddau naturiol a roddir ar waith wrth Reoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy. Nid yw Llywodraeth Cymru o'r farn bod angen cyfeirio'n benodol at adfer bioamrywiaeth yn adran 3 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.

Goblygiadau Ariannol: Dim.

2.2 Argymhelliad 2.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru ddefnyddio'r Bil sydd ar ddod ar egwyddorion amgylcheddol, llywodraethu, a thargedau bioamrywiaeth i ddiwygio adran 9(6) o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 i'w gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru adolygu'r Polisi Adnoddau Naturiol o fewn 12 mis ar ôl pob etholiad cyffredinol.

Ymateb: Gwrthod

O dan adran 9(6) o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, rhaid i Weinidogion Cymru adolygu'r Polisi Adnoddau Naturiol ar ôl pob etholiad cyffredinol y Senedd, neu ar unrhyw adeg arall, gall Gweinidogion Cymru ddiwygio'r Polisi Adnoddau Naturiol ar unrhyw bryd a rhaid cyhoeddi'r Polisi Adnoddau Naturiol diwygiedig.

Nid yw Llywodraeth Cymru o'r farn bod 12 mis yn gyfnod digonol ar gyfer cynnal yr adolygiad. Mae'n hanfodol egluro newidiadau ar ôl etholiadau'r Senedd, yn cynnwys y Rhaglen Lywodraethu newydd, yr Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol diweddaraf, a'r adroddiad diweddaraf ar Gyflwr Adnoddau Naturiol Cymru, ymhlith ffactorau eraill.

Goblygiadau Ariannol: Dim.

2.3 Argymhelliad 3.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru wneud y canlynol:

- esbonio'r rheswm dros yr oedi o ran cwblhau'r adolygiad o'r Polisi Adnoddau Naturiol;
- ymrwymo i gwblhau adolygiad o'r Polisi Adnoddau Naturiol o fewn chwe mis i gyhoeddi adroddiad y Pwyllgor; a
- sicrhau bod y Polisi Adnoddau Naturiol yn gallu ysgogi gweithredu ar gyfer byd natur ar draws y llywodraeth gyfan, gyda pholisïau integredig sy'n cyd-fynd â thargedau Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang 2030 a nodau ehangach.

Ymateb: Derbyn

Yn dilyn etholiad cyffredinol y Senedd yn 2021, penderfynodd Llywodraeth Cymru ohirio'r adolygiad o'r Polisi Adnoddau Naturiol. Gwnaed y penderfyniad hwn er mwyn i Lywodraeth Cymru allu canolbwyntio ar gyflawni ymrwymadau'r Rhaglen Lywodraethu, yn cynnwys Biliau / Deddfau (cyfanswm o 4) ac ystod o gamau a fyddai'n arwain at effaith gadarnhaol ar adnoddau naturiol.

Mae'r Polisi Adnoddau Naturiol cyfredol wrthi'n cael ei adolygu. Disgwylir y bydd y broses wedi'i chwblhau erbyn haf 2025.

Mae'r Polisi Adnoddau Naturiol yn rhoi dull cynhwysfawr ar waith ledled y llywodraeth o ran rheoli ein hadnoddau naturiol. Trwy gydweddu polisiau integredig â thargedau Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang 2030, yn ogystal â gofynion cyfreithiol ac

amcanion amgylcheddol ehangach, rydym am gyflawni canlyniadau amrywiol a phellgyrhaeddol ar y lefel uchaf.

Goblygiadau Ariannol: Bydd yr adolygiad o'r Polisi Adnoddau Naturiol yn arwain yn bennaf at gostau'n ymwneud ag amser staff, casglu tystiolaeth, ymgysylltu a chyfathrebu. Bydd y costau hyn yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.4 Argymhelliad 4.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru, ar y cyd â Chyfoeth Naturiol Cymru, adolygu effeithiolrwydd y broses o weithredu Datganiadau Ardal. Dylai'r adroddiad:

- ystyried a yw Datganiadau Ardal yn cael eu defnyddio i hwyluso'r gwaith o gyflawni'r Polisi Adnoddau Naturiol a sut maent yn cael ei defnyddio ar gyfer hynny,
- ceisio nodi unrhyw rwystrau posibl i weithredu effeithiol a sut y gellir mynd i'r afael â'r rhain. Dylai Llywodraeth Cymru rannu ei chanfyddiadau â'r Pwyllgor o fewn chwe mis i gyhoeddi'r adroddiad hwn.

Ymateb: Derbyn

Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Cyfoeth Naturiol Cymru i adolygu effeithiolrwydd Datganiadau Ardal, gan ystyried argymhellion y Pwyllgor. Er na ellir cwblhau'r adolygiad hwn o fewn tymor presennol y Senedd, byddwn yn cyflwyno rhagor o fanylion am gynnydd y gwaith hwn o fewn y chwe mis nesaf.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.5 Argymhelliad 5.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi canfyddiadau gwerthusiad OB3 Research o'r broses o weithredu'r ddyletswydd adran 6 ac egluro pa gamau y mae wedi'u cymryd mewn ymateb i'r canfyddiadau hynny.

Ymateb: Derbyn

Bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi canfyddiadau gwerthusiad OB3 Research o'r broses o weithredu'r ddyletswydd adran 6, ochr yn ochr ag amlinelliad o'n hymateb i'w hargymhellion.

Goblygiadau ariannol: Dim

2.6 Argymhelliad 6.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru wneud y canlynol:

- diweddarau'r canllawiau dyletswydd adran 6 ar gyfer awdurdodau cyhoeddus i sicrhau ei bod yn adlewyrchu'n ddigonol y newid sylweddol sydd ei angen i gyflawni ymrwymïadau bioamrywiaeth byd-eang a domestig,
- gosod disgwyliad i awdurdodau cyhoeddus adolygu eu cynlluniau gweithredu bioamrywiaeth yng ngoleuni'r canllawiau diwygiedig.

Ymateb: Derbyn

Bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu ac yn diweddarau'r canllawiau dyletswydd Adran 6 er mwyn cydweddu â'r Bil arfaethedig, Bil yr Amgylchedd (Llywodraethiant, Egwyddorion a Thargedau Bioamrywiaeth) (Cymru). Yn ychwanegol at ymgorffori canllawiau ar gyfer targedau, a osodir mewn is-ddeddfwriaeth ar ôl i'r Bil ddod i rym (yn amodol ar ewyllys y Senedd), bydd agweddau eraill ar y canllawiau'n cael eu hadolygu a'u diweddarau, fel bo'r angen.

Bydd y canllawiau diwygiedig yn cynnwys datganiad yn cynghori awdurdodau lleol i ystyried y canllawiau diwygiedig pan fyddant yn adolygu eu cynlluniau gweithredu bioamrywiaeth.

Goblygiadau Ariannol: Dim

2.7 Argymhelliad 7.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru ddefnyddio'r Bil egwyddorion amgylcheddol, llywodraethu, a thargedau bioamrywiaeth i ddiwygio adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 i gryfhau trefniadau goruchwyliaeth ac atebolrwydd.

Ymateb: Gwrthod

Bydd Bil yr Amgylchedd (Llywodraethiant, Egwyddorion a Thargedau Bioamrywiaeth) (Cymru) yn sefydlu corff llywodraethu ar gyfer goruchwyllo effeithiolrwydd cyfraith amgylcheddol a goruchwyllo i ba raddau y cydymffurfir â chyfraith amgylcheddol (a fydd yn cynnwys adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016) mewn perthynas â Chymru.

Goblygiadau Ariannol: Bydd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer y Bil yn cwmpasu'r costau sy'n gysylltiedig â sefydlu'r corff llywodraethiant amgylcheddol newydd ar gyfer Cymru.

2.8 Argymhelliad 8.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru wneud y canlynol:

- esbonio'r rheswm dros yr oedi o ran cyhoeddi Cynllun Gweithredu Adfer Natur diwygiedig;
- ymrwmo i gyhoeddi Cynllun Gweithredu diwygiedig o fewn chwe mis i gyhoeddi adroddiad y Pwyllgor;
- sicrhau bod y Cynllun Gweithredu diwygiedig yn glir, yn uchelgeisiol, yn fanwl ac yn cyd-fynd â thargedau a nodau ehangach Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang 2030

Ymateb: Cytuno mewn egwyddor

O gofio'r amserlen ddeddfwriaethol dynn ar gyfer cyflwyno Bil yr Amgylchedd (Llywodraethiant, Egwyddorion a Thargedau Bioamrywiaeth) (Cymru) a'i elfennau cysylltiedig, mae'r swyddogion wedi defnyddio'u hamser mewn modd sy'n rhoi blaenoriaeth i'r amserlen hollbwysig hon.

Er gwaethaf cyfyngiadau o ran adnoddau a gallu, mae Llywodraeth Cymru wedi parhau i gydweithredu ledled y DU i ddatblygu Strategaeth Bioamrywiaeth Genedlaethol ar gyfer y DU, a gyhoeddwyd ar 26 Chwefror 2025. [National Biodiversity Strategy and Action Plan | United Kingdom Biodiversity](#). Mae'r strategaeth hon yn adlewyrchu consensws ymhlith pedair gwlad y DU, sef bod angen ymdrechu'n unigol ac ar y cyd os ydym am weithredu'r Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang yn llwyr. Mae'n nodi 23 o dargedau uchelgeisiol ar gyfer y DU, sy'n cyd-fynd â'r 23 targed yn y Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang.

Bydd Llywodraeth Cymru yn nodi'r camau sy'n angenrheidiol yng Nghymru i gyflawni nodau'r Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang trwy gyfrwng Cynllun Gweithredu Adfer Natur diwygiedig. Gan bwysleisio pa mor bwysig yw rhoi dull cydweithredol ar waith, byddwn yn ymgysylltu â rhanddeiliaid er mwyn pennu'r dulliau cyflawni gorau. Ein nod yw lansio'r cynllun yng Nghynhadledd Bioamrywiaeth Cymru ym mis Hydref 2025; thema'r gynhadledd honno fydd "Gweithredu ar y Cyd er Budd Natur".

Goblygiadau Ariannol: Bydd modd defnyddio cyllidebau dyranedig ar gyfer unrhyw adnoddau ariannol sy'n angenrheidiol i'r gwaith hwn.

2.9 Argymhelliad 9.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylid costio Cynllun Gweithredu Adfer Natur diwygiedig Llywodraeth Cymru i gefnogi buddsoddiad cyhoeddus strategol ym myd natur, gwella tryloywder a chefnogi gwaith craffu. Os nad yw Llywodraeth Cymru yn fodlon gwneud hyn, dylai o leiaf sicrhau bod y Cynllun Gweithredu diwygiedig yn cynnwys camau gweithredu tymor byr strategol wedi'u costio.

Ymateb: Cytuno mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y cyfyngiadau cyllidebol a'r angen i flaenoriaethau camau gweithredu o fewn y Cynllun Gweithredu Adfer Natur diwygiedig er mwyn esgor ar y canlyniadau gorau i natur. Pan fo'n briodol, bydd camau gweithredu'n cael eu costio a'u hadolygu fel rhan o'r broses weithredu.

Goblygiadau Ariannol: Dim.

2.10 Argymhelliad 10.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru ymrwymo i gynnwys 'targed pennawd' yn y Bil sydd ar ddod, wedi'i alinio ag ymrwymiad y Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang i atal a gwrthdroi colli natur erbyn 2030 a chyflawni adferiad erbyn 2050.

Ymateb: Gwrthod

Mae Llywodraeth Cymru wedi ystyried amrywiaeth eang o gyngor yn ymwneud â 'tharged pennawd' ac mae wedi dod i'r casgliad na fyddai'n briodol cynnwys targed o'r fath. Bydd yn rhaid i unrhyw dargedau a gyflwynir mewn deddfwriaeth fodloni'r meini prawf CAMPUS (Cyraeddadwy, Amserol, Mesuradwy, Penodol, Uchelgeisiol, Synhwyrol). Fe wnaeth rhai o'r ymatebwyr a ymatebodd i ymgynghoriad y Papur Gwyn fynegi pryderon ynglŷn â'r targed pennawd arfaethedig, gan ddweud na fyddai modd ei orfodi na'i gyflawni. Ymhellach, ceir materion fel y gallu i fesur cynnydd yn erbyn y targed pennawd, diffiniadau, a'r dyblygu posibl gyda deddfwriaeth a cherrig milltir presennol, er enghraifft Carreg Filltir Genedlaethol 44 yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Yn hytrach, bydd ein dull yn canolbwyntio ar osod targedau CAMPUS mewn is-ddeddfwriaeth, a bydd gan bob targed ddyddiad cyflawni penodol, er mwyn sicrhau bod yr uchelgais yn briodol ar gyfer pob maes targed. Nod y dull hwn yw ysgogi gweithredu brys i fynd i'r afael â'r argyfwng natur yn effeithiol.

Goblygiadau Ariannol: Dim

2.11 Argymhelliad 11.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru rannu manylion y gwaith y mae wedi'i wneud ers mis Mawrth 2023 i gwmpasu targedau priodol. Dylai hyn gynnwys manylion unrhyw gyngor arbenigol a geisiwyd ac unrhyw waith ymgysylltu â rhanddeiliaid.

Ymateb: Derbyn

Ym mis Mehefin 2023, roedd y datganiad deddfwriaethol yn cynnwys ymrwymiad i gyflwyno targedau bioamrywiaeth statudol.

Yna, cynhaliwyd ymgynghoriad ar y Papur Gwyn a gwahoddwyd safbwyntiau ynglŷn â'r cynigion ar gyfer datblygu targedau. Cafodd cynigion targedau bioamrywiaeth y Papur Gwyn gefnogaeth, gan ganolbwyntio ar rywogaethau, cynefinoedd ac iechyd yr ecosystem. Hefyd, gofynnwyd am gael targedau i fynd i'r afael â'r elfennau sy'n rhoi pwysau ar fioamrywiaeth ac sy'n ysgogi colledion bioamrywiaeth.

Can gydnabod natur gydgysylltiedig targedau Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang 2030, aeth swyddogion ati i ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid trwy gyfrwng cyfres o weithdai gyda golwg ar roi blaenoriaeth i'r targedau mwyaf mesuradwy, mwyaf hyfyw a phwysicaf i Gymru, o gofio'r amserlen a'r adnoddau sydd ar gael.

Sefydlwyd Panel Cyngori ar Dargedau Bioamrywiaeth er mwyn gwella tryloywder a thrylwyredd wrth lunio targedau bioamrywiaeth statudol yng Nghymru. Mae ymgysylltu â rhanddeiliaid yn ffocws hollbwysig. Mae'r Panel yn cynnwys arbenigwyr o amryfal ddisgyblaethau, yn cynnwys dŵr, yr economi, addysg ac ymchwil gymdeithasol, yn ogystal â bioamrywiaeth y tir, bioamrywiaeth dŵr croyw a bioamrywiaeth y môr. Mae'r aelodaeth amrywiol hon yn sicrhau mewnbwn a chydweithredu cynhwysfawr o ran datblygu targedau bioamrywiaeth effeithiol.

Rydym yn adeiladu sylfaen dystiolaeth ar gyfer datblygu targedau bioamrywiaeth trwy adolygu prosesau Lloegr a'r Alban a'r modd mae targedau gwledydd tymherus yn cydweddu â'r Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang. Mae hyn yn cynnwys archwilio prosesau penderfynu, heriau, a chynlluniau ar gyfer gwledydd heb dargedau cenedlaethol.

Mae'r ymdrechion cyfredol yn canolbwyntio ar y sylfaen dystiolaeth genedlaethol ar gyfer meysydd targed sydd ar y rhestr fer, gan gydweithredu â Defra a'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur (JNCC) ar gyfer targedau toreithrwydd rhywogaethau, a chan ddefnyddio DECCA (Amrywiaeth, Maint, Cyflwr, Cysylltedd, ac Agweddau eraill ar gydnerthedd ecosystemau) Cyfoeth Naturiol Cymru, sy'n pennu'r fframwaith ar gyfer asesu cydnerthedd ecosystemau.

Mae datblygu dangosyddion ar gyfer targedau bioamrywiaeth yn waith hollbwysig. Mae swyddogion polisi'n gweithio gyda'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur a Cyfoeth Naturiol Cymru i bennu dangosyddion addas, gyda'r nod o ddefnyddio rhaglenni monitro a setiau data presennol yn effeithiol. Mae rhaglen a gomisiynwyd gyda'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur yn cynnwys pedwar pecyn gwaith, sef: pennu dangosyddion cyfredol, cydgrynhoi fframweithiau'r DU, pennu bylchau a chreu cynllun datblygu dangosyddion. Ar ôl cwblhau'r targedau blaenoriaeth ac ar ôl gorffen casglu'r dystiolaeth, bydd modelau senarios yn cael eu datblygu i bennu lefel briodol yr uchelgais.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.12 Argymhelliad 12.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru egluro pam y bydd wedi cymryd chwe blynedd i ddatblygu targedau yng Nghymru ac a yw hynny'n dderbyniol, o ystyried bod mynd i'r afael â cholli bioamrywiaeth yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Ers dechrau'r Senedd hon, mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio gydag amrywiaeth o randdeiliaid i fynd i'r afael â gwaith paratoadol i ategu'r broses o ddatblygu targedau a hefyd i ategu'r camau ymarferol sy'n angenrheidiol i adfer natur. Trwy gyfrwng yr Archwiliad Dwfn Bioamrywiaeth a grwpiau arbenigol eraill, rydym bellach yn deall graddfa'r her, rydym wedi asesu'r hyn sy'n gyraeddadwy o fewn y dystiolaeth sydd ar gael ac rydym wedi pennu bylchau, er enghraifft o ran monitro, modelu a dangosyddion.

Cytunwyd ar Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang Kunming-Montral ym mis Rhagfyr 2022 yn ystod y 15 cyfarfod a gynhaliwyd fel rhan o Gynhadledd y Partïon (COP 15) o dan y Confensiwn ar Amrywiaeth Fiolegol.

Ar ôl dod i'r cytundeb rhyngwladol hwnnw, rhoddwyd gwaith manwl ar droed i asesu pa dargedau y mae eu hangen i fynd i'r afael â cholli bioamrywiaeth yng Nghymru. Ymrwymodd Llywodraeth Cymru i gyflwyno targedau statudol yn y datganiad deddfwriaethol ym mis Mehefin 2023. Rhoddwyd tîm pwrpasol ar waith i ddatblygu'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer cyflawni targedau.

Ochr yn ochr â'r broses o ddatblygu targedau, rydym wedi parhau i weithredu ar lawr gwlad er mwyn adfer natur, trwy gyfrwng y Rhaglen Rhwydweithiau Natur, y Rhaglen Weithredu Genedlaethol ar Fawndiroedd, Lleoedd Lleol ar gyfer Natur, a Natur am Byth.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.13 Argymhelliad 13.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Yng ngoleuni'r oedi sylweddol o ran datblygu targedau, ac o ystyried bod hyn yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru, dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad brys o'r adnoddau a ddyrennir i adrannau sy'n ymdrin â'r maes polisi hwn gyda'r nod o fodloni ei hun bod y rhain yn ddigonol. Dylai adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ar ganfyddiadau'r adolygiad o fewn tri mis i gyhoeddi'r adroddiad hwn.

Gwrthod

Mae staffio yn fater i Dr Andrew Goodall, yr Ysgrifennydd Parhaol, gan weithio o fewn y gyllideb a ddyrannwyd gan Weinidogion ac yn unol â'u blaenoriaethau.

Goblygiadau Ariannol: Dim

2.14 Argymhelliad 14.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru wneud y canlynol:

- dechrau rhaglen o waith ymgysylltu â rhanddeiliaid ar unwaith gyda'r bwriad o benderfynu pa dargedau bioamrywiaeth y dylid eu datblygu fel blaenoriaeth.

Ymateb: Derbyn

Rhoddodd Llywodraeth Cymru ymarfer blaenoriaethau ar waith yn yr hydref. Roedd yr ymarfer hwnnw'n ymwneud ag ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid o blith mwy na 70 o sefydliadau. Roedd y rhanddeiliaid yn cynnwys academyddion, Cyfoeth Naturiol Cymru, sefydliadau anllywodraethol amgylcheddol, awdurdodau cyhoeddus, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, a chynrychiolwyr coedwigaeth, rheoli tir ac amaethyddiaeth.

Gwybodaeth Ychwanegol

Gweler manylion y sesiynau yn y tabl canlynol.

Grŵp	Dyddiad
Grŵp Arbenigol ar Fygythiadau Datblygol i Ddŵr Croyw	5 Tachwedd 2024
Tasglu Pryfed Peillio	19 Tachwedd 2024
Gweithgor Bioamrywiaeth Adran 6	21 Tachwedd 2024
Partneriaethau Natur Lleol Cymru	4 Rhagfyr 2024
Grŵp Arbenigol ar Fioamrywiaeth y Môr	13 Ionawr a 24 Ionawr 2025
Rhanddeiliaid Coedwigaeth	15 Ionawr 2025

Cyfoeth Naturiol Cymru	23 Ionawr 2025
Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol	3 Chwefror 2025
Rhanddeiliaid Rheoli Tir ac Amaethyddiaeth	6 Chwefror 2025

- gwneud darpariaeth yn y Bil i'r 'targedau blaenoriaeth' hyn gael eu gosod mewn rheoliadau heb fod yn hwyrach na 12 mis ar ôl i'r Ddeddf gael Cydsyniad Brenhinol

Ymateb: Gwrthod

Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n ystyried yr amserlen ar gyfer gosod targedau. Mae'r gwaith o ddatblygu targedau'n cynnwys nifer o gamau hollbwysig, megis datblygu polisiau, datblygu dangosyddion, modelu senarios, ymgysylltu â rhanddeiliaid, datblygu is-ddeddfwriaeth, ymgynghori, a chymau gweithdrefnol yn y Senedd. Eisoed, mae swyddogion wedi dechrau datblygu'r polisiau y mae eu hangen cyn y gellir datblygu targedau, ochr yn ochr â datblygu'r ddeddfwriaeth sylfaenol. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi y bydd y gwaith o ddatblygu targedau'n cymryd blwyddyn fan leiaf, ac yna bydd angen amser ychwanegol ar gyfer yr amserlen ddeddfwriaethol. Hefyd, rhaid i'r amserlen ystyried etholiadau'r Senedd ym mis Mai 2026.

- gwneud darpariaeth yn y Bil i'r targedau sy'n weddill gael eu gosod mewn rheoliadau heb fod yn hwyrach na thair blynedd ar ôl i'r Ddeddf gael Cydsyniad Brenhinol.

Ymateb: Gwrthod

Ni fydd Llywodraeth Cymru yn gosod holl dargedau'r Fframwaith Bioamrywiaeth Fydeang (sef cyfanswm o 23) mewn Rheoliadau. Ni fwriedir gwneud hyn am sawl rheswm, yn cynnwys cymhwysedd datganoledig, addasrwydd rhai targedau ar gyfer Cymru, a deddfwriaeth bresennol. Er enghraifft, adroddir am darged 15 (sef y dylai busnesau asesu, datgelu a lleihau risgiau'n ymwneud â bioamrywiaeth ac effeithiau negyddol), targed 22 (sicrhau bod pawb yn cymryd rhan mewn penderfyniadau'n ymwneud a bioamrywiaeth a bod pawb yn cael mynediad at gyfiawnder a gwybodaeth yn ymwneud â bioamrywiaeth), targed 17 (cryfhau boddlogelwch a dosbarthu buddion biotechnoleg) a tharged 23 (sicrhau cydraddoldeb rhywedd a dull rhywedd-ymatebol mewn perthynas â gweithredu dros fioamrywiaeth) ar lefel y DU.

Efallai y bydd rhagor o dargedau'n cael eu gosod o dan y fframwaith; fodd bynnag, nid yw tair blynedd yn ddigon o amser i lunio gwerthusiad effeithiol er mwyn deall a yw'r gyfres gyntaf o dargedau wedi bod yn effeithiol. Ni fyddem yn dymuno gosod rhagor o dargedau cyn cynnal gwerthusiad o'r fath.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.15 Argymhelliad 15.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi'r meini prawf y bydd yn eu defnyddio eto i benderfynu a yw ardal yn cyfrif tuag at y targed 30 erbyn 30. Dylai hyn ei gwneud yn glir y dylid monitro safleoedd gwarchodedig i nodi llinellau sylfaen ac asesu cynnydd, y dylent fod â chynllun rheoli, ac y dylent fod mewn cyflwr ffafriol neu'n gwella er mwyn cyfrif tuag at y targed.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru ar ganol cwblhau meini prawf ar gyfer ardaloedd a fydd yn cyfrannu at y targed 30 erbyn 30, fel y nodir yn nharged 3 y Fframwaith Bioamrywiaeth Fyd-eang. Byddwn yn cydweithredu â rhanddeiliaid hollbwysig er mwyn cytuno ar y meini prawf hyn cyn iddynt gael eu cyhoeddi yn y gwanwyn.

Goblygiadau Ariannol: Dim.

2.16 Argymhelliad 16.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru gadw at ei haddewid i lunio cynllun gweithredu sy'n nodi'r camau gweithredu sydd eu hangen i gyrraedd y targed 30 erbyn 30. Dylai'r cynllun gweithredu wneud y canlynol: ▪ ymgorffori argymhellion a gododd o'r Archwiliad Dwfn Bioamrywiaeth a'i weithgorau arbenigol cysylltiedig, gan nodi pwy sy'n gyfrifol am gyflawni pob cam gweithredu, gydag amserlenni disgwylidig ar gyfer eu cyflawni, ▪ cynnwys cerrig milltir allweddol tuag at gyrraedd y targed.

Ymateb: Derbyn

Byddwn yn cydweithredu â Grŵp Craidd yr Archwiliad Dwfn Bioamrywiaeth a rhanddeiliaid eraill i bennu camau gweithredu blaenoriaeth ar gyfer y 12 mis nesaf. Cyda'n gilydd, byddwn yn ail-greu ein Strategaeth Bioamrywiaeth Genedlaethol a'n Cynllun Gweithredu, gan neilltuo cyfrifoldebau, pennu amserlenni a nodi cerrig milltir hollbwysig ar gyfer olrhain cynnydd, a byddwn yn ymgorffori argymhellion yr Archwiliad Dwfn a'r gweithgorau arbenigol cysylltiedig.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.17 Argymhelliad 17.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid wrth lunio'r cynllun gweithredu 30 erbyn 30 i helpu i feithrin y dull 'Tîm Cymru' sydd ei angen i gyrraedd y targed a chyflawni ymrwymïadau bioamrywiaeth domestig a byd-eang ehangach.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod angen ymateb cynhwysfawr gan y llywodraeth a chan y gymdeithas gyfan os ydym am fynd i'r afael â'r argyfwng natur.

Byddwn yn parhau i ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid er mwyn cytuno ar y camau gweithredu sy'n angenrheidiol i gynorthwyo i gyflawni'r targed 30 erbyn 30. Cydnabyddwn fod angen gweithredu ar y cyd yn ddi-oed er mwyn cyflawni'r targed hwn ac esgor ar yr effaith angenrheidiol.

Bydd y grŵp craidd, sy'n cynnwys arbenigwyr o wahanol sectorau, yn cynnig cyngor ac arweiniad hanfodol ynglŷn â'r targed 30 erbyn 30. Byddwn yn adolygu aelodaeth a chylch gwaith y grŵp arbenigol fel bo'r angen er mwyn cynnwys unigolion a chanddynt yr wybodaeth, y sgiliau a'r arbenigedd ymarferol angenrheidiol i gyflawni camau gweithredu ar lawr gwlad.

Trwy ymgysylltu â Cyswllt Amgylchedd Cymru a rhanddeiliaid hollbwysig fel RSPB Cymru, Ymddiriedolaethau Natur Cymru a'r Rhwydwaith Ffermio Cyfeillgar i Natur, byddwn yn parhau i ofyn am dystiolaeth a gwybodaeth hanfodol er mwyn cynorthwyo i weithredu'r targed 30 erbyn 30.

O ran cydnerthedd a chadwraeth y môr, byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda CaSP Cymru (Partneriaeth Moroedd ac Arfordiroedd Cymru).

Bydd Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu ymhellach â rhanddeiliaid yng Nghynhadledd Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru ym mis Hydref 2025 wrth inni archwilio sut gellir “Gweithredu ar y Cyd er Budd Natur”.

Goblygiadau Ariannol: Bydd modd defnyddio cyllidebau dyranedig ar gyfer unrhyw adnoddau ariannol sy'n angenrheidiol i'r gwaith hwn.

2.18 Argymhelliad 18.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru ymrwymo i roi diweddariadau rheolaidd i'r Senedd ar y cynnydd tuag at gyflawni'r cynllun gweithredu 30 erbyn 30 a'r targed 30 erbyn 30.

Ymateb: Derbyn

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i roi diweddariadau rheolaidd i'r Senedd ynglŷn â'r cynnydd tuag at gyflawni'r targed 30 erbyn 30, ochr yn ochr â chymau gweithredu a mentrau ehangach i fynd i'r afael â'r argyfwng natur.

Goblygiadau Ariannol: Dim.

2.19 Argymhelliad 19.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru amlinellu'r camau nesaf a gymerir mewn perthynas â'r broses ymgynghori a dynodi Parthau Cadwraeth Morol. Dylai hyn gynnwys amserlen ar gyfer penodi contractwr, manylion ynghylch pa mor fuan ar ôl penodi contractwr y cynhelir yr ymgynghoriad, a manylion am y camau nesaf yn y broses ddynodi.

Ymateb: Derbyn

Penodwyd contractwr ym mis Ionawr 2025 i gynnal yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Disgwylir y bydd y contract yn cael ei gwblhau yn ystod haf 2025.

Yna, bydd angen i Lywodraeth Cymru ystyried y canfyddiadau ochr yn ochr â chyngor cadwraeth manwl y Cyrff Cadwraeth Natur Statudol cyn mynd ati i lansio ymgynghoriad. Bydd angen inni gynnal y gwaith dadansoddi sy'n angenrheidiol ar gyfer sicrhau y cyflwynir y cynigion mwyaf priodol. Yn amodol ar gytundeb unrhyw

Lywodraeth newydd, gobeithiwn gynnal ymgynghoriad yn gynnar yn nhymor nesaf y Senedd. Ni fydd ymgynghoriad yn cael ei gynnal hyd nes y bydd etholiadau'r Senedd wedi dod i ben.

Goblygiadau Ariannol: Mae'r costau ar gyfer cynnal yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi eu hystyried yn y cyllidebau dyranedig.

2.20 Argymhelliad 20.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod Parthau Cadwraeth Morol ac Ardaloedd Morol Gwarchodedig yn cael eu cefnogi gan fframweithiau rheoli cadarn, sy'n mynd i'r afael â phwysau allweddol fel gweithgareddau pysgota, datblygiadau alltraeth, ac effeithiau dynol eraill.

Ymateb: Cytuno mewn egwyddor

Caiff rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru ei ategu gan y Fframwaith Rheoli Ardaloedd Morol Gwarchodedig sy'n llywodraethu'r Cynllun Grant Rheoli Ardaloedd Morol Gwarchodedig. Ers 2020, dyfarnwyd mwy na £500,000 o grantiau i brosiectau sydd â'r nod o wella dealltwriaeth a mynd i'r afael â phwysau. Bydd adolygiad o'r fframwaith hwn yn cael ei gynnal yn 2025 er mwyn sicrhau y bydd yn parhau i fod yn addas i'r diben.

Mae Llywodraeth Cymru wedi bod wrthi'n cynnal asesiadau o wahanol fathau o offer pysgota ar gynefinoedd benthig morol trwy gyfrwng rhaglen Asesu Gweithgareddau Pysgota Cymru er mwyn deall yn well beth yw'r effeithiau posibl ar ein rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig. Mae'r gwaith hwn wedi cyrraedd ei flwyddyn derfynol, ac eisoes mae Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r asesiadau i gynorthwyo i ddatblygu Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd.

Mae Llywodraeth y DU yn ceisio cyflymu'r gwaith o ddatblygu ynni gwynt ar y môr, yn cynnwys safleoedd arfaethedig yn rhanbarth môr mawr Cymru. Mae rhoi caniatâd i weithgareddau alltraeth yn parhau i fod yn swyddogaeth a ddargedwir gan yr Ysgrifennydd Gwladol. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth y DU i sicrhau bod unrhyw fesurau iawndal strategol trwy gyfrwng Cronfa Adfer y Môr yn addas ar gyfer amgylchedd morol Cymru.

Goblygiadau Ariannol: £70,000 ar gyfer ariannu'r asesiadau sy'n weddill o dan y prosiect Asesu Gweithgareddau Pysgota Cymru.

2.21 Argymhelliad 21.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu gwerthusiad o ddigonolrwydd rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru ar gyfer rhywogaethau symudol, gan gynnwys adar môr, a dylai'r canfyddiadau gael eu hadlewyrchu mewn cynigion ar gyfer Parthau Cadwraeth Morol a strategaethau morol.

Ymateb: Gwrthod

Caiff y cynnig i ddynodi Parthau Cadwraeth Morol ychwanegol yng Nghymru ei ysgogi gan ddiffygion mewn nodweddion benthig morol a bennwyd yn adroddiad y Cydbwyllgor Cadwraeth Natur (2016). Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gyflawni'r elfen hon yn gyntaf er mwyn sicrhau y gall Cymru gyflawni rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig a fydd wedi'u cysylltu'n dda ac a fydd yn gydlynol yn ecolegol.

Bydd gwerthusiad o'r rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig ehangach yn cael ei ystyried ar gyfer rhywogaethau symudol ar ôl cwblhau'r cam cychwynnol hwn. Ni fydd y gwerthusiad hwn yn cael ei gynnwys yn y cynlluniau cyfredol ar gyfer ymgynghori ynghylch Parthau Cadwraeth Morol arfaethedig.

Fodd bynnag, gallai Strategaeth Cadwraeth Adar Môr Cymru a Strategaeth Cadwraeth Morfilod y DU ymgorffori camau gweithredu penodol a bennir trwy gyfrwng gwerthusiad o'r rhwydwaith yn y dyfodol.

Goblygiadau Ariannol: Dim.

2.22 Argymhelliad 22.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru gymeradwyo a chyhoeddi'r Cynllun Gweithredu Morwellt Cenedlaethol a darparu adnoddau fel y gellir bwrw ymlaen i'w weithredu, yn unol ag ymrwymïadau'r Rhaglen Lywodraethu.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi rhoi £100,000 yn ychwaneg i gynorthwyo i ddatblygu Cynllun Gweithredu Morwellt Cenedlaethol Rhwydwaith Morwellt Cymru. Bydd yr arian hwn yn gynorthwyo i atal colli morwellt ac yn helpu i adfer 266 hectar o forwellt erbyn 2030, yn unol â'n targedau cadwraeth 30 erbyn 30.

Bydd yr arian yn ein galluogi i ddatblygu mwy ar strwythur llywodraethiant y Cynllun Gweithredu Morwellt Cenedlaethol, gan hwyluso i ddenu cyllid cynaliadwy a hirdymor o amrywiaeth o ffynonellau, yn cynnwys buddsoddiad preifat.

Mae'r cynllun yn dangos y modd mae cyllid Llywodraeth Cymru yn meithrin cydweithredu trwy uno rhanddeiliaid hollbwysig ledled Cymru. Bydd modd defnyddio'i ddull 'cymunedol' fel glasbrint ar gyfer gweithredu cenedlaethol, gan hyrwyddo'r arfer o feithrin sgiliau a hybu swyddi gwyrdd cynaliadwy ledled Cymru, yn awr ac yn y dyfodol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i ymgysylltu â Rhwydwaith Morwellt Cymru i ategu'r gwaith parhaus o ddatblygu'r Cynllun Gweithredu.

Goblygiadau Ariannol: Dynodwyd £100,000 ar gyfer cynorthwyo i ddatblygu Cynllun Gweithredu Morwellt Cenedlaethol Rhwydwaith Morwellt Cymru yn 2024-25 a 2025-26.

2.23 Argymhelliad 23.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd tuag at gyflawni'r ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i sefydlu cynllun wedi'i dargedu i gefnogi'r gwaith o adfer cynefinoedd morfa heli ar hyd arfordir Cymru.

Ymateb: Derbyn

Mae Cynllun Grant Ardaloedd Morol Gwarchodedig a Rhaglenni Rhwydweithiau Natur Llywodraeth Cymru yn ariannu amrywiaeth o brosiectau i wella cyflwr cynefinoedd morol, yn cynnwys cynefinoedd morfa heli.

Rydym wedi dyfarnu bron i £852,000 ar gyfer prosiectau adfer morfeydd heli trwy gyfrwng y Rhaglen Rhwydweithiau Natur, gyda Cyfoeth Naturiol Cymru yn goruchwyllo prosiectau yng Nglanfa Rhymni. Mae'r cynllun hwn yn defnyddio dronïau i fonitro integredd strwythurol y polderau a'u heffeithiolrwydd o ran sefydlogi a gwella'r morfa heli a'r gwastadedd llaid ar y safle.

Mae Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu â phartneriaid cyflawni i gynorthwyo mwy ar brosiectau adfer morfeydd heli ac i fynd i'r afael ag anghenion tystiolaeth â blaenoriaeth yng Nghymru.

Goblygiadau Ariannol: Dim.

2.24 Argymhelliad 24.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu a chyhoeddi strategaeth gynhwysfawr ar gyfer cyllid byd natur.

Ymateb: Derbyn

Yn dilyn yr ymgynghoriad a gynhaliwyd ynglŷn ag Egwyddorion Buddsoddi Cynaliadwy rhwng mis Medi a mis Rhagfyr 2024, bydd Llywodraeth Cymru, ar ôl dadansoddi'r ymatebion, yn cydweithredu i ddatblygu strategaeth cyllid natur. Yn gyntaf, mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cynnal cyfres o brosiectau peilot gan ddefnyddio buddsoddiad preifat i fireinio'i dull.

Goblygiadau Ariannol: Bydd modd defnyddio cyllidebau dyranedig ar gyfer unrhyw adnoddau ariannol sy'n angenrheidiol i'r gwaith hwn.

2.25 Argymhelliad 25.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru asesu a nodi maint y buddsoddiad sydd ei angen ar gyfer adferiad byd natur yng Nghymru, gan ymgorffori canfyddiadau o adroddiadau fel "Llwybrau i 2030" Cyswllt Amgylchedd Cymru.

Ymateb: Cytuno mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn datblygu dull newydd o ymdrin â chyllid cynaliadwy ar gyfer adfer natur. Bwriad y dull hwn yw cynyddu ac amrywiaethu'r cyllid sydd ar gael er mwyn inni allu ymdrin yn effeithiol â'r argyfwng natur a'r pwysau sy'n arwain at golli bioamrywiaeth – yn cynnwys newid hinsawdd, llygredd a dulliau anghynaliadwy o reoli adnoddau naturiol.

Er mwyn cynyddu graddfa a chyflymder y camau gweithredu i fynd i'r afael â cholli bioamrywiaeth, bydd angen cynyddu ac amrywiaethu'r cyllid sydd ar gael. Bydd hyn yn cynnwys cyllid gan y sector preifat, mentrau cymunedol a rhoddion dyngarol.

Cyn bo hir, byddwn yn cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion a gafwyd i'r ymgynghoriad ar egwyddorion buddsoddi cynaliadwy. Hefyd, byddwn yn nodi'r camau nesaf ar gyfer

mynd i'r afael â graddfa'r buddsoddiad sy'n angenrheidiol, a fydd yn cynnwys prosiectau peilot; a byddwn yn datblygu strategaeth cyllid natur, a fydd yn cynnwys asesu graddfa'r buddsoddiad sy'n angenrheidiol ar gyfer adfer natur yng Nghymru.

Goblygiadau Ariannol: Dyrannwyd £100,000 ar gyfer cwmpasu'r gwaith hwn, yn ddibynnol ar setliad terfynol y gyllideb.

2.26 Argymhelliad 26.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod adolygiadau 2025 o'r Gronfa Rhwydweithiau Natur a'r Gronfa Lleoedd Lleol ar gyfer Natur yn mynd i'r afael â rhwystrau i effeithiolrwydd, gan ganolbwyntio ar welliannau mesuradwy o ran bioamrywiaeth.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i adolygu'r Gronfa Rhwydweithiau Natur yn 2025, fel rhan o werthusiad y Rhaglen Rhwydweithiau Natur ac ar ôl gorffen gwerthuso'r Rhaglen Lleoedd Lleol ar gyfer Natur. Bydd yr adolygiadau hyn yn mynd ati'n benodol i asesu'r modd mae'r cynlluniau (sy'n hyrwyddo ymgysylltu â chymunedau) wedi mynd i'r afael â rhwystrau economaidd-gymdeithasol a byddant yn cynnig mewnwleddiad ar gyfer pennu unrhyw heriau a erys o ran cyflawni canlyniadau bioamrywiaeth effeithiol.

Ochr yn ochr â hyn, caiff asesiad o'r effaith ar fioamrywiaeth ei gomisiynu er mwyn cyflwyno tystiolaeth am yr effaith feintiol a gafodd y rhaglen Lleoedd Lleol ar gyfer Natur ar fioamrywiaeth hyd yn hyn. Hefyd, bydd yn gosod meinchod ac yn darparu canllawiau technegol ar gyfer cam nesaf y rhaglen.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau'n cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.27 Argymhelliad 27.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru gadarnhau ei chynlluniau ar gyfer rhaglen ariannu Rhwydweithiau Natur ar ôl iddi ddod i ben yn 2025. Os nad yw'r rhaglen yn mynd i barhau, neu os bydd y dyraniad cyllideb yn lleihau, dylai'r Ysgrifennydd Cabinet ddarparu dadansoddiad o oblygiadau penderfyniadau o'r fath.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gynnal rownd ariannu ychwanegol ar gyfer y Rhwydweithiau Natur yn 2025-26, gan ymestyn y rhaglen am flwyddyn arall. Mae hyn yn adeiladu ar ein hymrwymiad i wella cyflwr a chysylltedd ein safleoedd gwarchodedig a'u helpu i wrthsefyll newid hinsawdd yn well.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.28 Argymhelliad 28

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod y Cynllun Ffermio Cynaliadwy yn cynnwys metrigau clir a fframwaith monitro i olrhain cynnydd tuag at dargedau adfer bioamrywiaeth.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i fonitro a gwerthuso'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy trwy lunio adroddiadau cynnydd rheolaidd er mwyn sicrhau y cydymffurfir â Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.

2.29 Argymhelliad 29.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai Llywodraeth Cymru roi diweddariad ar y cynnydd o ran cyflawni ei hymrwymiad, yn y Cynllun Gweithredu Adfer Natur, i "archwilio dulliau o ddefnyddio arian preifat i ategu arian cyhoeddus drwy'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy".

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yr angen am ganllawiau ychwanegol ar integreiddio buddsoddiad preifat, marchnadoedd natur a phrosiectau cyfalaf naturiol gyda'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy. Bydd modd archwilio hyn trwy ddatblygu haenau cydweithredol a dewisol y Cynllun, yn ogystal â phrosiectau peilot a fydd yn defnyddio buddsoddiad preifat i'r eithaf.

Goblygiadau Ariannol: Dim.

2.30 Argymhelliad 30.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol: Dylai'r Ysgrifennydd Cabinet wella cydweithio ar draws adrannau i integreiddio adferiad byd natur i feysydd polisi ehangach, er mwyn sicrhau ymateb llywodraeth gyfan i'r argyfwng natur.

Ymateb: Derbyn

Mae Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gynnal a gwella bioamrywiaeth wrth arfer eu swyddogaethau, gan hyrwyddo cydnerthedd ecosystemau wrth wneud hynny. Mae Ysgrifennydd y Cabinet yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr i sicrhau bod meysydd polisi ehangach ledled Llywodraeth Cymru yn integreiddio adferiad natur i'w camau gweithredu. Trwy fuddsoddi mewn seilwaith gwyrdd, rydym yn creu system wyrddach ar gyfer trafndiaeth gyhoeddus, yn sefydlu Coedwig Genedlaethol ac yn adfywio tirweddau ac ardaloedd hamdden awyr agored. Trwy ddatblygu mannau gwyrdd mewn ardaloedd trefol, rydym yn cyfoethogi bioamrywiaeth a hefyd rydym yn darparu ardaloedd hamdden sy'n gwella llesiant y gymuned.

Ymhellach, mae Llywodraeth Cymru yn ariannu mentrau ar gyfer atal rhywogaethau a chynefinoedd rhag dirywio wrth ddarparu rhwydwaith trafndiaeth mwy integredig a chynaliadwy. Mae hyn yn cynnwys annog blodau gwyllt i dyfu a newid arferion lladd gwair er budd pryfed peillio.

Yn ein Strategaeth Addasu i'r Hinsawdd ar gyfer Cymru 2024, nodwyd camau gweithredu ar gyfer y presennol a'r dyfodol er mwyn helpu i wrthsefyll newid hinsawdd yn well ar draws y llywodraeth a gwahanol sectorau, yn cynnwys adfer natur, amaethyddiaeth, trafndiaeth ac iechyd.

Goblygiadau Ariannol: Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglen dyranedig.